

Økologisk Lucerne

Innovation
og vækst

Dyrkningsvejledning 2024

Vækstform og produktionsmål

Lucerne til frøavl er en forholdsvis ny afgrøde i Danmark. Men forædling af nye vinterfaste sorter samtidig med at klimaet har tendens til at blive mildere, gør nu frøavl interessant. Der dyrkes meget lucerne til frø i både Canada, Italien og i Frankrig. I Frankrig og Italien dyrkes andre sorter som er tilpasset det varme klima.

Lucerne er en flerårig kvælstoffikserende bælgeplante, der har meget lange dybtgående rødder, som gør afgrøden tørkeresistent. Lucerne danner udløbere ved rodhalsen.

Lucernens blomster er blå og er samlet i et skruesnoet hoved med 2 - 3 vindinger. Man kan høste frø på lucerne i 1 - 2 år på samme udlæg.

Jordbund

Lucerne foretrækker lerjorde og ler muldede jorde, men den kan også avles på lettere jorde, hvor man har mulighed for vanding

Humusjorde og arealer med meget høje kalital egner sig ikke til dyrkning af lucerne, idet bladvæksten her vil blive for kraftig. Lucernens knoldbakterier trives bedst, når reaktionstallet på alle jordtyper er over 6,5. Lucerneplanterne kan angribes af rodbrand ved Rt under 6,5. Kalken kan nå fuld virkning, når den spredes senest lige inden såning af lucerne.

Klima

Lucerne lykkes bedst i de mildeste klimaregioner i Danmark, det vil sige langs kysterne i region Sjælland, Fyn og i Østjylland. På gode jorde er det en fordel med moderate nedbørsmængder. Mindre marker i nærheden af krat og skov hvor der findes en bestand af vilde bier, betyder ofte at bestøvningen optimeres.

I kolde egne af landet vil lucerneavl være mere problematisk og usikker, idet der bliver for mange blade, for få blomster og høsttidspunktet udsættes.

Sorter

Lucerne sorter opdeles ofte efter sorternes vinterfasthed. DSV Frø Danmark råder over en af de bedste frøgivere under canadiske klimaforhold.

Udsæd og udlægsteknik

Der udsås 1 - 1,5 kg pr. ha i 1,0 - 1,5 cm dybde i et helt perfekt såbed. Rækkeafstanden bør være 24 – 36 cm for at bestanden ikke bliver for tæt. Lucernen sås alene efter at dæksæden er sået. Såning skal ske på tromlet jord for at sikre en hurtig fremspiring. Lucernefrøet podes med Nitragin Gold (Rihizobium-stammen) for at sikre, at der vil være

ydedygtige knoldbakterier til rådighed i jorden. Podematerialet skal opbevares mørkt, køligt og frostfrit. Podningen skal foretages omhyggeligt, og det anbefales at så straks eller senest 12 timer efter podning. Podet frø tåler ikke sollys da bakterierne derved dør. Nitragin Gold leveres sammen med basisfrøet, og der anvendes 8-10 g Nitragin pr kg lucerne frø. Nitragin Gold binder sig godt til frøet og bør blandes i 5 - 10 minutter eventuelt i en cementblander så alle frøene er omhyggeligt podet.

Lucerne udlægges i dæksæd i en tidlig stråstiv bygsort, hvor der kun anvendes 2/3 af en normal udsædsmængde.

Lucernen sås umiddelbart efter, at dæksæden er sået. Det kan være nødvendigt at iblande gødning, groft grus eller kattegrus i lucernen for at få en udsædsmængde som maskinen kan håndtere.

Dæksæden bør sås på 24 cm afstand for at sikre en god etablering af lucernen.

Sædskitte

Lucerne må ikke indgå i et sædskitte, som indeholder kløverarter.

Pas på med tidligere frøavl af kløverarter - 10 års afstand er ikke altid nok. For at dæmpe angreb af sædskittesygdomme og stængel nematoder mest muligt, bør der anvendes sund udsæd og være 3 lucernefrie år forud for udlæg.

Gødskning af dæksæd

Dæksæden tilføres moderate mængder af kvælstof således, at lejesæd undgås.

Gødningen kan enten tilføres som fast eller flydende gødning.

Behandling efter høst af dæksæd

Efter høst af dæksæden bør halmen straks fjernes, da man ofte ser skader på udlægget, hvor halmen har ligget i længere tid.

I efterår med meget kraftig bladvækst kan det være nødvendigt at foretage en afpudsning og evt. fjernelse af det afslåede materiale. I tidlige milde år kan der også tages et slæt til foder. Stort ukrudt svækkes ligeledes ved en afpudsning inden vinteren.

Skadedyr om efteråret

Bladrandbiller og lucernegravere forekommer ofte i udlægsmarkerne, navnlig i ældre marker, og hvor denne ligger i nærheden af en hvidkløvermark eller ærtemark.

Udlægsmarken bør placeres minimum 1 kilometer fra sidste års kløvermark, for at mindske risikoen for skadedyrsangreb.

Tromling

Det vil være hensigtsmæssigt at tromle marken med en cementtromle om foråret og dermed få en helt plan mark. Ujævnheder og sten i marken besværliggør skårlægningen, og kan hindre en fuldstændig opsamling af skåret ved skårløftning og tærskning.

Gødskning i høståret

Lucerne skal normalt ikke tilføres gødning da planten er kvælstofsamlende.

Tilførsel af kali giver en øget bladvækst og da dette normalt er uønsket i lucerneavl, skal der kun tilføres kali i de tilfælde, hvor kalitallene er lave. Det samme gælder for fosfor. Hvor halmen snittes og spredes ved høst tilbageføres næringsstofferne til jorden. Hvor reaktionstallet er højt, kan jordens borindhold være svært tilgængeligt for planterne. Under sådanne forhold kan det være nødvendigt at tilføre bor, f.eks. ved udsprøjtning af 5 kg Solubor pr. ha ved begyndende vækst om foråret. Der kan evt. udtages jordprøver til bortalbestemmelse. Bortallet (Bt) bør være mindst 3 - 5 på sandjord og 6 - 7 på lerjord.

Afpudsning

Da lucerne har tendens til at blive meget kraftig og gå i leje under blomstringen, kan en afpudsning være aktuel. Tidspunktet vil normalt være i begyndelsen af maj når afgrøden begynder at strække sig. Der må ikke afpudses dybere end ca. 5 cm over afgrødens forgreningspunkt. En afpudsning vil normalt udsætte høsttidspunktet med ca. en uge.

Skadedyr

Lucernegnaverens grønne larver gnaver af blade og knopper i visse år i maj-juni. Betydende angreb er sjældne. Lige inden begyndende blomstring skal man være opmærksom på angreb af kløversnudebiller og kløvergnavere.

Bibestøvning

Lucerne er fremmedbestøver og bestøvningen sker ved hjælp af insekter - fortrinsvis bier. Det er derfor vigtigt, at der er tilstrækkeligt med bier til stede for at sikre en god bestøvning. Normalt vil 2 - 3 bifamilier pr. ha være passende - færrest i mindre marker og hvis man bor i et område med skov og krat, hvor der er vilde bier tilstede. Bistaderne placeres i læ og under solrige forhold og på steder, hvor biavlere har nem adgang til staderne. Der kan evt. laves gode læforhold med opsætning af bigballer. Det er en fordel, hvis man kan placere bier på steder i marken, så de højst skal flyve 300 - 400 m for at kunne bestøve hele marken. Bierne sættes ud i marken efter afpudsning og når der er omkring 25 - 30 blomstrende hoveder pr m². Husk at sætte et kar med vand og lidt spagnum i ud til bierne, så de får nok at drikke.

Høst

Lucerne er normalt tjenlig til høst 30 - 40 dage efter, at afgrøden er i fuld blomstring og der har været maksimalt bitræk. Husk at notere datoen!

I ca. halvdelen af hovederne skal frøene skal være gule til brune. Høsten falder ofte i september måned.

Det er vigtigt, at få skårlagt afgrøden i en periode med stabilt vejr, så der opnås en hurtig nedvisning.

Lucerne skal helst skårlægges med slåmaskine påmonteret skårlægningsudstyr.

En skiveslåmaskine kan også udmærket anvendes, hvis der er en god plantemasse.

Det vil ofte være nødvendigt at foretage en skårløftning, mens afgrøden ligger på skår.

Genvækst må aldrig gennemgro skåret. Der vil normalt gå 5 - 6 dage fra skårlægningen til lucernen er gennemvejret og dermed tjenlig til tærskning.

Under ustabile vejforhold ved høst vil man ofte kunne vinde en dag ved at foretage en skårløftning den samme dag, som man vil tærse.

Mejetærskernes indstilling

Grundindstillinger	
Cylinderhastighed	1.000-1.200 omdr./min.
Broafstand	Fortil: ca. 4 mm Bagtil: ca. 2 mm Montering af blændeplader
Øverste sold	Lamelåbning 8 mm
Emtesoldforlænger	Lamelåbning: 10 mm Evt. montering af fingerrist Indstilling: Opad - bagud
Nederste sold	Lamelåbning: 2 mm
Luftretning	Øverste vindleder stilles mod emtesoldets midterste del.
Luftmængde	moderat - begynd med laveste hastighed på blæseren.
Rotor	Middel hastighed og åbning

Rumvægt

1 m³ råvare vejer ved normal renhed ca. 600 kg.

Vanskelige frøarter at frarens

Kløverarter, blød og liden storkenæb, fuglegræs, hvidmelet gåsefod, pragtstjerne, vejbred, vejpileurt, limurt, forglemmigej, hønsetarm, agerstedmoder, kamille, skræppe og rapgræs.

Afregningsgrundlag

Lucerne afregnes på grundlag af:

- Rent spiret frø: 92,0%
- Andre plantearter: 0,3%

EU's kvalitetskrav

EU's minimumskrav til kvaliteten af lucernefrø er:

- Renhed: 97,0%
- Spireevne: 80,0%, heraf max. 40% hårde frø
- Fremmed kulturfrø + andre plantearter: max. 1,5%, heraf max. 1,0% af en art
- Antal skræppe excl. rødknæ: max. 10 stk. i 50 g.

Sygdomme og skadegørere, der begrænser frøets brugsværdi, må kun forekomme i den mindst mulige udstrækning. Hvis der er skræppe eller rødknæ i renvaren ydes der ikke økologitillæg.

Februar 2024, ingen ansvar, læs etiketten inden brug